

V Bruselu dne 1.12.2025
COM(2025) 728 final

**ZPRÁVA KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ, EVROPSKÉMU
HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ**

Hodnocení směrnice o nekalých obchodních praktikách

{SWD(2025) 405 final}

1. ÚVOD

Podle článku 12 směrnice (EU) 2019/633 o nekalých obchodních praktikách mezi podniky v zemědělském a potravinovém řetězci (dále jen „směrnice“)¹ musí Evropská komise (dále jen „Komise“) provést první hodnocení směrnice a předložit svá hlavní zjištění ve zprávě. Tuto zprávu má představovat tento dokument.

V souladu s tím tato zpráva vychází z hodnocení směrnice² s cílem nastínit klíčové poznatky a zkušenosti z prvních let provádění směrnice. Vzhledem k tomu, že hodnocení v důsledku zpoždění provádění v některých členských státech proběhlo v rané fázi, odrážejí jeho závěry pouze krátké období praktického uplatňování pravidel směrnice a měly by být i chápány v tomto světle.

Obecněji řečeno, tato zpráva je součástí širšího úsilí o posílení postavení zemědělců v zemědělském a potravinovém dodavatelském řetězci (dále jen „řetězec“), jak je vysvětleno v doporučení strategického dialogu o účinnějším, vyváženějším a přiměřenějším rámci pro boj proti nekalým obchodním praktikám³ nebo v politických směrech Komise pro období 2024–2029⁴. V souladu s Vizí pro zemědělství a potravinářství⁵ navrhne Komise na základě hodnocení stávajících pravidel a přezkumu vnitrostátních předpisů další iniciativy, včetně revize směrnice o nekalých obchodních praktikách, s cílem řešit zásadu, že zemědělci by neměli být nuceni systematicky prodávat své produkty pod výrobními náklady, a to při současném zachování tržní orientace společné zemědělské politiky.

Tato zpráva bude společně s dalšími zdroji informací a po důkladných konzultacích sloužit jako podklad pro debatu o budoucí revizi směrnice, aniž by předjímala její rozsah nebo obsah.

2. VÝCHODISKA, ZDROJE A POLITICKÉ SOUVISLOSTI

Hospodářská síla se stále více koncentruje v navazujících segmentech řetězce, což zvětšuje prostor pro možné zneužívání vyjednávací síly. Takové zneužívání se často týká zemědělců a malých dodavatelů, kteří se při jednání s většími a silnějšími kupujícími ocitají ve slabší pozici⁶. V reakci na tyto obavy byla přijata směrnice pro boj s nekalými obchodními praktikami v řetězci, která se vztahuje i na odvětví rybolovu a akvakultury a která přispívá k zabránění těmto praktikám a k jejich zmírnění v celé EU. Nekalé obchodní praktiky zahrnují praktiky, které se výrazně odchyľují od zásad poctivého obchodního styku, jsou v rozporu s dobrou vírou a poctivým jednáním a jsou jednostranně vnuceny jedním obchodním partnerem druhému. Mohou vést k neodůvodněnému a nepřiměřenému přenosu hospodářského rizika nebo mohou vytvářet výraznou nerovnováhu mezi právy a povinnostmi, v důsledku čehož zvyšují finanční zranitelnost a provozní nejistotu zemědělců a malých dodavatelů.

Směrnice zajišťuje minimální úroveň harmonizace stanovením seznamu nekalých obchodních praktik, které mají kupující zakázáno vnucovat dodavatelům. Stanoví minimální pravidla týkající se prosazování a koordinace mezi donucovacími orgány. Členské státy mohou přijmout

¹ Úř. věst. L 111, 25.4.2019, s. 59, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2019/633/oj>

² *Doprovodný pracovní dokument útvarů Komise k hodnotící zprávě* (dále jen „SWD“).

³ *Strategický dialog o budoucnosti zemědělství v EU – Komise*.

⁴ *Politické směry pro příští Evropskou komisi 2024–2029 – Komise*.

⁵ *Vize pro zemědělství a potravinářství – Komise*.

⁶ *SWD(2018) 92 final*, s. 20.

nebo zachovat pravidla, která jdou nad rámec nekalých obchodních praktik uvedených ve směrnici, pokud jsou tato pravidla slučitelná s pravidly vnitřního trhu.

Lhůta pro provedení směrnice byla stanovena na 1. května 2021⁷, ne všechny členské státy ji však plně provedly do prosince 2022⁸. Kontroly provedení a shody prováděné Komisí ukázaly rozdíly ve volbách členských států týkajících se jejího provedení. Zatímco některé členské státy již měly existující pravidla nebo šly nad rámec minimální harmonizace stanovené směrnicí, jiné členské státy žádná dříve existující pravidla neměly nebo se příliš neodchýlily od minimální úrovně harmonizace. Kontroly souladu rovněž odhalily rozdíly v úrovni ochrany vnitrostátních prováděcích právních předpisů, pokud jde o možnost kupujících zrušit objednávku produktů podléhajících rychlé zkáze podle čl. 3 odst. 1 písm. b), účtování plateb podle čl. 3 odst. 2 písm. b) a provedení čl. 3 odst. 4, podle kterého musí členské státy zajistit, aby zákazy nekalých obchodních praktik na šedém a černém seznamu uvedené ve směrnici byly mandatorními ustanoveními, která mají přednost před jakýmkoli jinými pravidly, kterými se jinak smlouva o dodávkách řídí.

Hodnocení se zaměřilo na provádění směrnice z pohledu EU a zároveň poskytlo přehled o situaci v členských státech po provedení. Posuzovalo účinnost, efektivitu, soudržnost, přidanou hodnotu pro EU a relevanci směrnice ve vztahu k jejím hlavním cílům, kterými jsou boj proti nekalým obchodním praktikám, umožnění účinného prosazování, reakci na „faktor strachu“, s nímž se dodavatelé střetávají, a zajištění rovných podmínek v celé EU.

Hodnocení bylo provedeno za pomoci externí studie (dále jen „podpůrná studie“)⁹ a vycházelo z různých zdrojů, včetně předchozích zpráv Komise, jako je její zpráva z října 2021 o stavu provádění a uplatňování směrnice¹⁰ a její průběžná zpráva z dubna 2024¹¹. Mezi další vstupy patřily cílené průzkumy, rozhovory a případové studie, pravidelné výměny názorů s donucovacími orgány, každoroční veřejný průzkum u zemědělců a dodavatelů¹² a výroční zprávy členských států¹³. Zohledněna byla rovněž hodnotící zpráva Evropského hospodářského a sociálního výboru (dále jen „EHSV“)¹⁴ a výroční zprávy o činnostech donucovacích orgánů¹⁵.

Hodnocení se časově shodovalo s širším souborem opatření Komise k řešení obav vyjádřených zemědělci¹⁶, včetně cílené revize nařízení o společné organizaci trhu¹⁷, zahájení činnosti

⁷ Ustanovení čl. 13 odst. 1 směrnice.

⁸ SWD, oddíl 3.

⁹ Studie na podporu hodnocení směrnice EU 2019/633 o nekalých obchodních praktikách mezi podniky v zemědělském a potravinovém dodavatelském řetězci ([DOI: 10.2762/2191333](https://doi.org/10.2762/2191333)).

¹⁰ [COM\(2021\) 652 final](#).

¹¹ [COM\(2024\) 176 final](#), a [SWD\(2024\) 106 final/2](#).

¹² [Nekalé obchodní praktiky – JRC](#).

¹³ Ustanovení čl. 10 odst. 2 směrnice vyžaduje, aby členské státy zasílaly Komisi do 15. března každého roku zprávu o svých činnostech v oblasti prosazování.

¹⁴ [Hodnocení směrnice \(EU\) 2019/633 – EHSV](#).

¹⁵ Podle čl. 10 odst. 1 směrnice musí donucovací orgány zveřejnit výroční zprávu o svých činnostech. Odkaz na zprávy: [Nekalé obchodní praktiky – Komise](#).

¹⁶ [Opatření EU k řešení obav zemědělců – Komise](#).

¹⁷ [COM\(2024\) 577 final](#).

Střediska EU pro sledování zemědělsko-potravinového řetězce (AFCO)¹⁸ a studie o mechanismech k zajištění spravedlivé odměny pro zemědělce¹⁹.

¹⁸ [AFCO – Komise](#).

¹⁹ Studie o regulačních a dobrovolných režimech spravedlivého odměňování v zemědělství ([DOI: 10.2762/0016025](#)).

3. SHRUTÍ HLAVNÍCH ZJIŠTĚNÍ

Tento oddíl shrnuje hlavní zjištění hodnocení. Ačkoli je hodnocení založeno na nejlepších dostupných důkazech, je důležité vzít v úvahu výše uvedená omezení, zejména krátkou dobu mezi úplným provedením směrnice a jejím hodnocením. Vzhledem k této skutečnosti, jakož i k omezené dostupnosti údajů kvůli důvěrné povaze obchodních vztahů, vnějším šokům, jako je pandemie COVID-19 a ruská agresivní válka proti Ukrajině, a z toho plynoucímu růstu inflace a vstupních nákladů bylo obtížné oddělit účinky provádění směrnice od obecnějších trendů.

3.1. ÚČINNOST

Hodnocení posuzovalo příspěvek směrnice k boji proti nekalým obchodním praktikám, k prevenci jejich výskytu, ke zmírnění jejich negativního dopadu na zemědělce a k podpoře účinného prosazování. Zabývalo se také nezamýšlenými účinky směrnice²⁰.

Vnímaná zlepšení ve výskytu nekalých obchodních praktik, ale rozdílné názory v rámci celého řetězce

Z dostupných důkazů zatím nebylo možné potvrdit, že se výskyt nekalých obchodních praktik po zavedení směrnice výrazně snížil. Údaje z posledního průzkumu Společného výzkumného střediska však naznačují snížení počtu hlášených případů nekalých obchodních praktik. Kromě toho jiné kvantitativní a kvalitativní údaje poukázaly na zlepšení v oblasti omezení opožděných plateb, a to jak u zboží podléhajícího rychlé zkáze, tak u zboží, které rychlé zkáze nepodléhá²¹, a omezení výskytu některých dalších nekalých obchodních praktik, s nimiž se dodavatelé častěji střetávají.

Názory se lišily v rámci celého řetězce, přičemž zemědělci a dodavatelé informovali o pozitivních trendech, zatímco ostatní segmenty vyjadřovaly smíšené názory. Kupující konkrétně vyjádřili pochyby o dopadu směrnice a zároveň poznamenali, že klíčovou roli v omezování výskytu nekalých obchodních praktik sehrály snahy velkoobchodníků a maloobchodníků o dodržování předpisů prostřednictvím revize smluv a odborné přípravy zaměstnanců.

Rozdílná úroveň informovanosti u dodavatelů

Podle údajů z průzkumu Společného výzkumného střediska se uváděná úroveň informovanosti pohybuje mezi 62 % a 76 % respondentů v závislosti na druhu dodavatelů, aniž by se v různých vlnách průzkumu objevil jasný trend. Nízká úroveň informovanosti a problémy při podávání stížností jsou hlášeny i zúčastněnými stranami mimo EU.

Přestože se některé donucovací orgány zaměřily na zvyšování povědomí a informační činnost již od prvních let provádění směrnice, povědomí bylo obecně nízké, zejména mezi zemědělci a menšími dodavateli, což bylo způsobeno především krátkou dobou, která uplynula od úplného provedení směrnice. Větší dodavatelé a zpracovatelé uváděli spíše střední úroveň povědomí, zmiňovali se ale také o obtížích při porozumění jejich právům a povinnostem plynoucím ze směrnice.

²⁰ SWD, oddíl 4.1.

²¹ Podpůrná studie, s. 20.

Nízké míry stížností

Kromě nízké úrovně informovanosti dodavatelů byl v prvních letech provádění ve všech členských státech obdrženo pouze omezený počet stížností. Podle průzkumu Společného výzkumného střediska v roce 2024 pouze 52 % respondentů vědělo, kde lze podat stížnost. S cílem řešit tuto situaci se donucovací orgány zpočátku zaměřily poradenství nebo zvýšily počet šetření z moci úřední (na základě vlastního podnětu).

Údaje z ročního průzkumu Společného výzkumného střediska poukázaly na několik důvodů, proč dodavatelé neinformovali donucovací orgány o nekalých obchodních praktikách, když se s nimi střetli. Jako hlavní překážku uvedlo 29 % respondentů strach z odplaty, přičemž další uváděné překážky zahrnovaly názor, že některé nekalé obchodní praktiky jsou obvyklé a nestojí za to je hlásit (20 %), nebo nedůvěru ve schopnost donucovacích orgánů jednat (19 %).

Obzvláště časté byly obavy týkající se důvěrnosti a strachu z odplaty, jak dokládají případové studie členských států (BE, ES, NL, SE). Tyto případové studie zdůraznily, že vnitrostátní procesní pravidla mohou vyžadovat zveřejnění určitých informací během řízení, aby bylo zaručeno právo kupujícího na obhajobu, což u dodavatelů vyvolává obavy z možného rizika a posiluje jejich neochotu podávat stížnosti.

Ačkoli směrnice umožňuje organizacím producentů nebo jiným dodavatelským organizacím s oprávněným zájmem podávat stížnosti jménem svých členů, hodnocení ukázalo, že tento mechanismus zůstává nevyužitý. Současně se ukázalo, že anonymní tipy jsou pro donucovací orgány potenciálně cenným zdrojem informací o trhu, které slouží jako podklad pro šetření z moci úřední a odvětvová šetření. Byly však i nadále pozorovány problémy ve vysoce koncentrovaných odvětvích, kde může být stále obtížné zaručit anonymitu oznamovatele.

Intenzivnější donucovací opatření, ale stále značné rozdíly mezi členskými státy

Hodnocení ukázalo, že počet a typ donucovacích opatření se do značné míry odvíjel od vnitrostátních strategických priorit, což odráží různé přístupy k provádění²². V souladu s důrazem směrnice na odrazování prostřednictvím účinných, přiměřených a odrazujících sankcí postupně rostl počet šetření zahájených donucovacími orgány, ať už z moci úřední, nebo na základě stížnosti. V období 2021–2024 bylo zahájeno celkem 4 610 šetření, z nichž přibližně 53 % bylo v tomto období uzavřeno (2 462 uzavřených šetření). Z toho 90 % šetření provedly čtyři členské státy (ES, IT, CY, HU), zatímco třináct ostatních členských států provedlo méně než pět šetření.

Ačkoli celkový počet šetření v EU zůstává v porovnání s objemem prodejních transakcí v tomto odvětví relativně nízký, rostoucí tendence naznačuje, že se nekalými obchodními praktikami zabývají instituce čím dál více. V některých členských státech však nebyla hlášena žádná šetření a v jiných byl jejich počet poměrně nízký, což naznačuje, že je třeba potenciál šetření z moci úřední nadále využívat.

²² SWD, příloha VI.

Na základě hlášení členských států bylo při hodnocení zjištěno, že přibližně jedna třetina šetření uzavřených mezi roky 2021 a 2024 dospěla k závěru, že došlo k porušení předpisů, a vyústila v sankce, tj. celkem 754 porušení předpisů. Mezi roky 2022 a 2024 vedlo porušení předpisů k uložení pokut v celkové výši 41,9 milionu EUR. Obecně byly sankce vnímány jako účinný způsob, jak podporovat dodržování předpisů prostřednictvím jejich odrazujícího účinku, ačkoli počet a závažnost sankcí se v jednotlivých členských státech lišily, což odráží širokou škálu platných právních rámců. Opatření týkající se dobrého jména, jako například přístupy s cílem viníky pojmenovat a zahanbit, byla obecně považována za účinná, zejména ve vztahu ke kupujícím, kteří jsou konfrontováni spotřebiteli.

Kromě toho několik členských států vyvinulo další preventivní přístupy, které mají podpořit dodržování předpisů, usnadnit dialog nebo řešit spory v rané fázi. Tyto přístupy byly obecně považovány za důležité a účinné v boji proti nekalým obchodním praktikám. Příkladem může být zavedení interních kontrolorů shody pro oblast nekalých obchodních praktik u „velkých kupujících“ v IE nebo vytvoření zprostředkovatele či ombudsmana jako prvotního kontaktního místa v AT a FI.

Hodnocení rovněž ukázalo, že některé zúčastněné strany považují za středně účinná další preventivní opatření donucovacích orgánů, jako jsou informační kampaně, zatímco maloobchodníci a velká část zemědělského sektoru považují za obecně užitečné v boji proti nekalým obchodním praktikám povinné používání písemných smluv.

Jiný druh zkoumaného opatření se týkal dalších nápravných a/nebo kompenzačních mechanismů, které jsou v některých členských státech k dispozici. Mezi ně patří pravomoc získat od kupujícího konkrétní závazky, vydávat příkazy k dodržování předpisů nebo ukládat občanskoprávní nápravná opatření, jako je zrušení smluvních podmínek, navrácení poplatků nebo náhrada škody. Některé donucovací orgány se domnívaly, že zaměření na nápravu škod způsobených dodavateli představuje reakci, která je bezprostřednější a cílenější než sankce. Dostupnost a využívání těchto mechanismů, které směrnice výslovně nevyžaduje, se však v jednotlivých členských státech lišily.

Spolupráce mezi donucovacími orgány

Hodnocení zdůraznilo pozitivní vývoj v souvislosti s prací sítě, která brání nekalým obchodním praktikám a která podle názoru donucovacích orgánů do značné míry přispěla ke zlepšení vzájemné spolupráce.

Hodnocení však ukázalo, že úsilí v oblasti prosazování předpisů se soustředilo především na nekalé obchodní praktiky v rámci jednoho členského státu, přičemž přeshraničních šetření byl jen malý počet. Omezení stávajícího právního rámce týkající se sdílení důvěrných informací v přeshraničních případech a nerovnoměrné donucovací kapacity představovaly problémy při vytváření skutečně rovných podmínek. Nedávný návrh Komise týkající se této problematiky je považován za pozitivní krok směrem k řešení stávajících nedostatků²³.

3.2.ÚČINNOST

²³ [COM\(2024\) 576 final](#).

V hodnocení se posuzovaly náklady a přínosy spojené s prováděním směrnice, přičemž byly zohledněny administrativní náklady pro členské státy a donucovací orgány a provozní náklady pro dodavatele a/nebo kupující²⁴.

Jednoznačné přínosy pro zemědělce, problémem ale zůstává vyčíslení

Mezi faktory, které ovlivňují povahu a závažnost dopadu nekalých obchodních praktik na zemědělce a malé dodavatele, patří míra agregace zemědělských podniků a skutečnost, zda jsou dodavatelé postiženi nekalými obchodními praktikami přímo nebo nepřímo v důsledku účinku promítnutí v celém řetězci. Hodnocení například zjistilo, že zemědělci, kteří nebyli součástí organizací producentů a kteří byli přímo postiženi nekalými obchodními praktikami, byli zpravidla více vystaveni hospodářským rizikům.

Vzhledem k tomu, že opožděné platby představovaly nejčastěji hlášené nekalé obchodní praktiky s významnými negativními důsledky způsobenými jejich účinkem narušujícím peněžní toky, podpůrná studie odvodila potenciální přínosy pro zemědělský sektor z řešení opožděných plateb zemědělcům. Podpůrná studie naznačila, že v důsledku směrnice se zlepší doba splatnosti, řízení peněžních toků a předvídatelnost pro zemědělce a malé dodavatele. Tím by se snížila závislost na úvěrech, podpořila úvěruschopnost a snížilo riziko platební neschopnosti, což by mohlo uvolnit zdroje pro investice. Odhadovaná průměrná výhoda plynoucí z dodatečného ročního peněžního toku na dodavatele (včetně zemědělských podniků) se pohybovala od přibližně 16 000 EUR v PL do téměř 175 000 EUR ve FR²⁵.

Po opožděných platbách měly největší negativní hospodářský dopad na zemědělce zrušení smlouvy na poslední chvíli, zejména u produktů podléhajících rychlé zkáze, a přesun obchodního rizika prostřednictvím jednostranných změn smluvních podmínek nebo povinných příspěvků na pokrytí ztrát kupujícího. Takové praktiky by mohly vést ke ztrátě příjmů a zvýšit vystavení zemědělců a malých dodavatelů riziku nepředvídatelných nákladů.

Zemědělci často považovali za obtížné vyčísřit hospodářské dopady nekalých obchodních praktik, protože měli tendenci vnímat dopad relativně, např. ve vztahu k výsledkům sklizně, výkyvům na trhu nebo jiným vnějším faktorům. Vzhledem k omezeným dostupným údajům a obtížnosti oddělit dopady směrnice bylo složité vypracovat přesnou analýzu nákladů a přínosů založenou na spolehlivém hypotetickém srovnání. Kdykoli to bylo možné, byly v hodnocení vyčísleny dopady směrnice, jinak se však vycházelo z kvalitativního hodnocení a z přezkumu vnímání zúčastněných stran. V tomto ohledu výsledky průzkumu mezi podnikatelskými sdruženími ukázaly, že většina oslovených podniků pocítovala určité finanční výhody plynoucí ze směrnice, včetně transparentních a spolehlivých smluvních podmínek (24 % z 228 zjištění), snížení počtu jednostranných změn smluv (19 %) a transparentnějšího stanovování cen (15 %)²⁶.

Kromě finančních dopadů směrnice byly hlášeny také kvalitativní přínosy, včetně lepšího dialogu a důvěry a podpory kultury spravedlnosti v rámci řetězce.

Pro zemědělce a dodavatele zůstaly náklady spojené se směrnicí úměrné přínosům²⁷.

²⁴ SWD, oddíl 3.

²⁵ Podpůrná studie, s. 135.

²⁶ Podpůrná studie, s. 63.

²⁷ SWD, oddíl 3.

V hodnocení byly zkoumány administrativní náklady, které vznikly donucovacím orgánům a členským státům po provedení směrnice, přičemž byly v závislosti na vnitrostátním přístupu zjištěny značné rozdíly. V případě členských států, které byly ohledně šetření neaktivnější, se podle odhadů roční náklady na prosazování blížily částce 800 000 EUR.

Náklady na přizpůsobení pro podnikatelské subjekty v celém řetězci, včetně dodavatelů a kupujících, se rovněž značně lišily. Podle odhadů se počáteční náklady na přizpůsobení pohybovaly od přibližně 12 milionů EUR v DE do 19 milionů EUR v DK, přičemž nejvyšší náklady na subjekt nesli maloobchodníci.

Celkově bylo při hodnocení zjištěno, že náklady na prosazování pro donucovací orgány a náklady na přizpůsobení pro podnikatelské subjekty, které jednají výhradně nebo především jako dodavatelé, jsou úměrné přínosům dosaženým v oblasti zlepšení obchodních praktik. Naproti tomu kupující vnímali své náklady na přizpůsobení, plynoucí především z přizpůsobení smlouvy, jako převažující nad přínosy. To nebylo překvapením, protože cílem směrnice je chránit slabší dodavatele před silnějšími kupujícími. Nebyly však nalezeny žádné důkazy, které by naznačovaly, že náklady kupujících vedly k významným škodám nebo provozním potížím v řetězci.

3.3 PŘIDANÁ HODNOTA EU

Z hodnocení vyplynulo, že přidaná hodnota směrnice na úrovni EU, zejména její přínos k vytvoření rovných podmínek, pramení z minimální úrovně ochrany před nekalými obchodními praktikami poskytované dodavatelům v celé EU, zejména v členských státech, kde dříve ochrana neexistovala²⁸.

Hodnocení však také zjistilo, že navzdory provádění směrnice přetrvávají významné rozdíly ve vnitrostátních právních předpisech a jejich prosazování. Většina zúčastněných stran označila tyto rozdíly za jeden z hlavních problémů, které snižují přidanou hodnotu směrnice na úrovni EU, přičemž kupující spojovali přetrvávající vnitrostátní rozdíly s několika nezamýšlenými negativními účinky, zejména se zvýšenou právní nejistotou a nejednotným prosazováním v přeshraničních případech v rámci EU. Maloobchodní sektor navíc ohlásil další nezamýšlené účinky způsobené rozhodnutím některých členských států rozšířit ochranu proti nekalým obchodním praktikám na velké dodavatele. Maloobchodní sektor se domníval, že by to mohlo zbytečně posunout rovnováhu sil ve prospěch velkých dodavatelů, což by poškodilo zejména menší kupující.

Jiné zúčastněné strany současně vnímaly rozdíly mezi členskými státy pozitivněji a domnívaly se, že umožněním těchto rozdílů mohou členské státy lépe řešit specifické vnitrostátní podmínky a rychleji reagovat na vznikající problémy.

Podpůrná studie zjistila, že harmonizované minimální požadavky směrnice celkově přispěly k přidané hodnotě EU, což je názor, který obecně sdíleli dodavatelé a donucovací orgány, méně však kupující²⁹, kteří měli obavy z toho, že členské státy zachovají nebo zavedou přísnější nebo velmi různorodá vnitrostátní pravidla podle článku 9 směrnice, což někteří považovali za problematické, pokud jde o svobody jednotného trhu.

²⁸ SWD, oddíl 4.2.

²⁹ Podpůrná studie, s. 91 a násl.

3.4. SOUDRŽNOST

Hodnocení zjistilo, že směrnice doplňuje další právní nástroje EU, včetně nařízení o společné organizaci trhů³⁰ a jeho protějšku v odvětví rybolovu³¹. Jako součást tohoto širšího politického rámce směrnice podporuje strukturální přístup společné organizace trhů, jehož cílem je posílit vyjednávací sílu zemědělců podporou kolektivních akcí a stanovením obecného smluvního rámce. Směrnice však řeší otázky, které nařízení o společné organizaci trhů neupravuje, a poskytuje ochranu na úrovni jednotlivých obchodních vztahů a obchodních operací tím, že nabízí cílený právní rámec, který chrání zemědělce a menší dodavatele před konkrétním zneužívajícím jednáním ze strany silnějších kupujících.

Stejně tak hodnocení zdůraznilo doplňkovou funkci směrnice ve vztahu k předpisům EU týkajícím se opožděných plateb³², včetně nedávno navrženého nařízení o opožděných platbách³³, což podtrhuje její odlišnou funkci a trvalý význam pro zemědělský sektor.

Nebyly zjištěny žádné rozpory nebo nesoulad s jinými právními nástroji. Naopak byly zjištěny důležité synergie mezi směrnicí a dalšími opatřeními či iniciativami, jako jsou pravidla hospodářské soutěže EU a Kodex chování EU pro odpovědné obchodní a marketingové postupy v oblasti potravin, od poloviny roku 2025 známý jako „zemědělsko-potravinářský kodex“³⁴.

3.5 POKRAČUJÍCÍ VÝZNAM

Celkově hodnocení dospělo k závěru, že směrnice je v zásadě přiměřená a vyvážená, pokud jde o řešení existujících potřeb. Zároveň určilo prostor pro další opatření, zejména pokud jde o příspěvek směrnice k hospodářské životaschopnosti, odolnosti a konkurenceschopnosti zemědělského sektoru a vznik nových nebo vyvíjejících se nekalých obchodních praktik. Ačkoli bylo zjištěno, že směrnice poskytuje spolehlivý a vhodný rámec, stále existuje prostor pro řešení vyvíjejících se problémů, jako je zajištění spravedlivé odměny pro zemědělce a boj s novými nekalými obchodními praktikami. Zpětná vazba od zúčastněných stran toto zjištění potvrdila, i když se názory na schopnost směrnice řešit základní příčiny nekalých obchodních praktik a ovlivňovat mechanismy stanovování cen lišily³⁵.

Na mnohé z potenciálních oblastí pro zlepšení, které uvedly zúčastněné strany, upozornily rovněž diskuse, které se konaly v době přijetí směrnice, což ukazuje na přetrvávající rozdíly v názorech. Někteří dodavatelé požadovali opatření, jako je rozšíření oblasti působnosti směrnice, pokud jde o prahové hodnoty obratu nebo zavedení zákazu prodeje pod výrobní cenou v celé EU, jak je již zaveden v některých členských státech³⁶. Kupující vyjadřovali nesouhlas s takovýmto rozšířením oblasti působnosti a požadovali obousměrnou ochranu proti nekalým obchodním praktikám, která by umožnila, aby byli menší kupující chráněni i proti větším dodavatelům.

³⁰ Úř. věst. L 347, 20.12.2013, s. 671, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2013/1308/oj>.

³¹ Úř. věst. L 354, 28.12.2013, s. 1, ELI: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2013/1379/oj>.

³² Úř. věst. L 48, 23.2.2011, s. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2011/7/oj>

³³ COM(2023) 533 final.

³⁴ [Zemědělsko-potravinářský kodex – Komise](#).

³⁵ SWD, oddíl 4.3.

³⁶ Viz poznámka pod čarou 19.

Vedle těchto dlouhodobějších problémů poukázaly zúčastněné strany také na novější obavy ohledně potenciálních nově vznikajících nekalých obchodních praktik. Tyto obavy se týkaly zejména praktik, které by mohly obcházet směrnici a přesouvat nepřiměřená rizika nebo náklady na dodavatele, včetně složitějších ujednání týkajících se služeb, jako je „pay-on-scan“³⁷, nebo požadavků souvisejících se závazky kupujících v oblasti udržitelnosti (např. přenesení závazků kupujících v oblasti sociální odpovědnosti podniků na dodavatele).

4. ZÁVĚRY, ZÍSKANÉ POZNATKY A DALŠÍ KROKY

Ačkoli je směrnice plně provedena teprve po krátkou dobu a navzdory značným rozdílům v přístupech členských států a názorech zúčastněných stran, první zkušenosti se směrnicí přinášejí povzbudivé signály, pokud jde o zabránění nekalým obchodním praktikám a boj proti nim, přičemž větší důvěra v řetězci přispěla k odpovědnější podnikové kultuře.

Hodnocení směrnice zároveň odhalilo řadu nedostatků a problémů. Na oblasti, v nichž by bylo možné rámec proti nekalým obchodním praktikám a jeho uplatňování dále posílit, a to i prostřednictvím případné revize směrnice, poukazují následující získané poznatky:

- **Zvyšování povědomí zemědělců a dodavatelů o jejich právech.** Jedná se o klíčovou oblast pro další opatření, která by mohla být řešena zlepšením přístupu k informacím, a to i pro dodavatele zapojené do přeshraničních transakcí nebo ze třetích zemí, nebo podporou cílených osvětových nebo vzdělávacích aktivit.
- **Přijímání opatření ke zlepšení prosazování a řešení „faktoru strachu“ u dodavatelů.** Strach z odplaty zůstává překážkou, která dodavatele odrazuje od ohlašování nekalých obchodních praktik, zejména v odvětvích s vysokou koncentrací kupujících a závislostí na kupujících. Za účelem řešení tohoto problému a snížení závislosti na jednotlivých stížnostech by již mohly donucovací orgány více využívat šetření z moci úřední, jejichž potenciál nebyl v některých členských státech plně prozkoumán. Zároveň by mohly organizace producentů a další dodavatelské organizace, včetně organizací ze třetích zemí, hrát významnější roli při podpoře dodavatelů a podávání stížností jejich jménem.
- **Zlepšení přeshraniční spolupráce.** Výměně důvěrných informací mezi donucovacími orgány v přeshraničních případech brání i nadále procesní překážky. Komise v prosinci 2024 zveřejnila návrh, který se touto problematikou zabývá a který by měl poskytnout pevný rámec pro spolupráci a vyřešit nedostatky zjištěné v souvislosti s harmonizovaným seznamem nekalých obchodních praktik stanoveným směrnicí³⁸.
- **Zlepšení monitorování na podporu tvorby politik založené na důkazech.** Ačkoli bylo dosaženo pokroku ve shromažďování údajů prostřednictvím výročních zpráv a průzkumů, je třeba vyvinout další úsilí, aby bylo zajištěno konzistentní, srovnatelné a důkladné monitorování nekalých obchodních praktik v celé EU. Možná opatření v tomto ohledu by mohla zahrnovat shromažďování standardizovanějších,

³⁷ V tomto modelu je dodavatelům placeno až v okamžiku, kdy maloobchodník prodá výrobek konečnému spotřebiteli, nikoli při dodání. To může účinně prodloužit platební lhůty povolené směrnicí.

³⁸ [COM\(2024\) 576 final](#).

spolehlivějších a kvantifikovatelných údajů nebo provádění komplexnějších hodnocení účinků vnitrostátních prováděcích právních předpisů na úrovni členských států.

- **Řešení nerovnoměrného uplatňování směrnice.** Členské státy volí rozdílné způsoby provádění a liší se také jejich postupy prosazování, což vedlo k rozdílným výkladům ustanovení směrnice nebo k uplatňování přísnějších vnitrostátních pravidel. Různorodost vnitrostátních předpisů, a to i nad rámec oblasti působnosti směrnice, může způsobit rozdíly v prosazování a dohledu. Je třeba dále zvážit zajištění větší konzistence v boji proti nekalým obchodním praktikám.
- **Podpoření schopnosti reagovat na nové potřeby.** Přestože byl nahlášen pouze omezený počet nových nekalých obchodních praktik, je důležité aktivně sledovat nově vznikající problémy a předvídat změny na trhu. Kromě toho je třeba přijmout opatření, která zabrání tomu, aby byli zemědělci nuceni systematicky prodávat pod svými výrobními náklady, jak je uvedeno ve Vizi pro zemědělství a potraviny. Je třeba dále zkoumat konkrétní nové nástroje pro tyto účely, a to spolu s případným rozšířením seznamu nekalých obchodních praktik.

Ačkoli k revizi směrnice o nekalých obchodních praktikách je třeba přistupovat s opatrností, jelikož je směrnice plně provedena po relativně krátkou dobu, je zřejmé, že řešení zbývajících nedostatků a problémů bude vyžadovat další zamyšlení s cílem zjistit, jak by mohly směrnice a další nástroje co nejlépe podpořit hospodářskou výkonnost zemědělského sektoru a celého řetězce a zda mohou být zapotřebí další opatření, to vše při současném zachování tržní orientace společné zemědělské politiky. Na základě výsledků tohoto hodnocení a v souladu s potvrzením v projevu předsedkyně von der Leyenové o stavu Evropské unie z roku 2025³⁹, má Komise v úmyslu přezkoumat provádění právních předpisů EU týkajících se nekalých obchodních praktik. Její návrhy na revizi směrnice budou doprovázeny posouzením dopadů, které se bude týkat různých možností, jak řešit výše uvedené problémy, a které důkladně prozkoumá dopady těchto možností na zemědělce a další účastníky řetězce.

³⁹ [Stav Unie 2025 – Komise.](#)